

V ČÍSLE 2: NOVÁ POEZIE ■ F. KAFKA 1892 ■ ŠLAMASTIKA

Maštaľ 2

— Grošákovy chytré noviny —

Foto © Pecivál, 1994

*básně***Grošák**

* * *

*Hraje anděle
 Chtěla by všechno srovnat
 Spát
 Vlak vyhřátý
 A v noci 4-6° chladu
 Na lžičce bere každé tři hodiny
 Musí se kvůli tomu budít
 Vstávat
 Naprosto dokonalým chrupem
 Má zaděláno na to
 Být jednou skvělým nálezem
 Počátkem famózní dráhy
 Velkého archeologa
 Přehléá přes křídlo
 V sále...
 Se...v...r...
 R*

(5. listopadu 1993)

* * *

*Na polnici troubí
 Anděl Páně
 Šestou
 Před rozbřeskem zívne avšak světlo
 Na ornament navlečené
 Věčné
 Hory za pastýřem skleněných oken
 Přesedávajícím ze střechy na střechu
 Sí rovnají záda
 A
 Chystají se nová slova
 Doslova za chůze takřka za chůze
 Mají nová ostří
 Molekuly z hlukových továren
 Procítají napůl hluché*

Sněhurky

V roli čistoty byly opravdové pochyby

Ve hře celé tělo.

(28. prosince 1993)

• Dvě Grošákovy básně ze souboru *Fragmenti ze Sarx*.

povídka

Adéla Majerová
VÍŠ, ŠTĚSTÍ JE KRÁSNÁ VĚC

Ze sprchy se ozývaly zvláštní zvuky. Kdybychom nevěděli, že ta sprcha je dámská, a že je tam jen jedna žena, určitě bychom si mysleli, že tam právě probíhá milostné spojení ve své vrcholné fázi. Nejsme daleko od pravdy. Milostná scéna se tam sice neodehrává, jen to, co ji vždy doprovází, včetně nevyslovitelné rozkoše.

Ta, která je v jejím víru, je z toho nešťastná. Teď ne, teď jí nic nechybí. Ale pak. Nemůže si pomoci. Sotvaže se ocitne ve sprchovacím koutu, její choutky nelze zastavit. Není tak silná. Jedno řešení by zde bylo. Stačilo by pustit si vlažnou vodu. Vzrušuje ji jen horká. Ale když vidí červený kohoutek, její smysly se natolik zamílží, že není schopna racionálně uvažovat. A víme, co přijde pak.

Ono by to možná ani nevadilo. Ale když chodila na aerobic, měla s tím problémy. Všechna děvčata se chodila osprchovat, jen ona ne. Vypadala pak jako největší špindíra, i když je čistotná. Přičilo se jí to, ale co měla dělat? Je ale chytrá holka. Zvažovala si plus a minus toho, kdyby do sprchy šla. Vyhrála záporná možnost.

Jen jednou se cítila tak špatně, že jednala proti rozumu. Jaká to ale byla ostuda!

Do poslední chvíle se snažila zachovat chladnou hlavu. Ale zkuste to v takové situaci.

Pak to řešila tak, že počkala, až všechna děvčata odejdou. Ovšem i to s sebou neslo jistá rizika. Jedna kolegyně se vrátila pro úbor a čekalo ji překvapení. Sama v tomto směru náruživá, nechala se unést fantazií a obtěžovala naši hrdinku. Ta se natolik vylekala, že cvičení zanechala a začala večer běhat. (Z našetřených peněz na nový sprchový kout si koupila několik sportovních pomůcek.)

Docela se divila, jak jí to jde. Začala tedy běhat více. To se však negativně podepsalo na její postavě, což poznala záhy. Pod pravým kolenem se objevila křečová žíla. Byla nešťastná. Ale s během nepřestala. Žil přibylo. Co s nima? Operace prý má jen krátkodobý účinek. Kdysi někde četla, že všechno zlé je k něčemu dobré. Začala

tedy uvažovat, co by z žil mohla vytěžit, nějaké dobré stránky. Nakonec ji přece něco napadlo. Dvě negativa znamenají pozitivum. Řekla si tedy, že zabrousí-li mezi narkomany, bude u nich jednička, protože jí budou její žíly závidět. A také se tak stalo.

Dostat se mezi ně nebylo tak těžké. Alespoň ne pro ni. Měla své informace, kde je má hledat. Když totiž svěřovala své trápení v tamější psychiatrické poradně, lékař ji varoval. Přímou řečí: "*Ne abyste útěchu hledala v alkoholu nebo cigaretách. A v drogách už vůbec ne. Obloukem se vyhýbejte ulici 17. listopadu a domu č. 224, kde má Karel Dobrovolný své doupe. Je podlý, rád vidí nové tváře, dá jim zadarmo drogu, a pak, když už si navyknou, chce po nich peníze.*

Čtete si raději nějaké pěkné knihy, třeba....zrovna mě nic nenapadá."

Opravdu se stalo to, co předpokládala. Dokonce i sám Karel Dobrovolný před jejími žilami smekl. Hned říkal, že je úpná škoda do takového materiálu nepíchnout.

Tenkrát zažila něco jako slast pod sprchou, ale ještě spojenou s příjemnými halucinacemi. Vida, k čemu jí vada na kráse dopomohla. Kdyby jen byli všichni lidé tak vynalézaví a neztráceli hlavu kvůli banalitám. Mají pak zbytečné deprese.

(Deprese - sklíčenost, skleslost, stísněnost.)

poznámka

RŮŽE SVĚŽÍHO VÁNKU

Sentimentálním ohlédnutím za dobou strojepisných edicí v Unarclubu je drobná knížka nazvaná *Devět růží*. V průběhu ledna - října 1993 napsali roboti z Unarclubu na základě několika výstřížků ze sportovního tisku román *Svěží vánek*, jeho základem se staly autentické osudy tří mladých cyklistů v době jednoho důležitého závodu. Roboti se kontaktovali se skutečnými aktéry a už v průběhu psaní s nimi konzultovali jednotlivé situace. Tak vznikl *Svěží vánek* - pohled zvenčí. Pohledem zevnitř je *Devět růží*, jeden z cyklistů - Radek Tumlíř se vrací k prožitým událostem roku 1992. V básních jsou zpracovány nejdůležitější momenty Tumlířova tehdejšího života, situacím ve *Svěžím vánku* přesně odpovídají, na několika místech je dokonce srovnání s textem *Svěžího vánku* důležité pro pochopení obsahu básně.

Není tak jednoduché rozhodnout, jestli je spíše *Devět růží* komentářem ke *Svěžím vánku*, nebo opačně, každopádně sbírka skýtá mimořádný zážitek v podobě Tumlířova básnického stylu.

Danou událost vždy rozvíjí systémem metafor, vnímá ji zcela oproštěně od ostatního děje a tak to náznakem připomíná básnické zpracování biblických či mytologických scén, ovšem s tím, že tentokrát

skutečnost nestojí (ve faktické rovině) mimo autora - Tumlíř je tím, kdo pojmenovává i tím, kdo poprvé zažívá.

Přestože několik metafor působí na první pohled jako důkaz pro odhacení autorova smíchu, utajeného za verši vyjadřujícími existenciální tíhu (rozměr) skutečnosti, jsou spíše groteskní podobou téhož.

G

ukázka

Radek Tumlíř

ZÁVOD

Ohromná ústa davu polykají
 Moji slinu
 Malým kapesníkem mává Renata
 Že se srdce vzdalo
 A slunce mé sladké z tkaniny
 Odpařuje slzy
 Odpařuje stále výš
 Do malého holubníku slz
 Nesu Ti zprávu
 Vzdálenost která se rychle zkracuje
 Se dlouží
 Bují jako kopřivy
 Jano - jsi celá popálená
 Jano - neztrácej se mi
 Útěkem se nic nespraví
 Mám v hlavě
 Pozorovatelné kaluže
 Svist
 Na pohřbu svist kol
 Ňadra klín
 Rodidla mrtvých pocitů
 Krouží na terči
 Katko Kateřino pil bych pil
 Donekonečna bych pil
 Klesám jako rtuť
 Jsme v bezpečí
 Podchlazení
 Už.

(ve čtvrtek 28. září 1992 v Tyntobrasech)

FRANZ KAFKA 1892 - 1895

• *František Xaver Bašík (1878-1963) za svůj život prošel řadou zaměstnání a měst. Na počátku čtyřicátých let shrnul vzpomínky na svůj život mezi patnáctým a pětadesátým rokem v rukopise *Padesát let* (psáno v letech 1940-1943). Přemýšlel jsem často o účelu života a podobných stále ještě nerozřešitelných otázkách jako zvláště též o souvislosti a následcích různých dění a tu jsem si připamatovával mnohé příhody a události ze svého života, které se mi zdály dost pestrými a zajímavými, aby stály za zaznamenání. Usmysl jsem si proto, napsati vše na co se dobře pamatuji - pokud je mi to ještě možno. Pomýšlel jsem původně spíše na pouhé jednotlivé poznámky z prožitých dnů, let, nebo období; avšak poněmáhlu se mi události vyvíjely v paměti a obraznosti tak lehce a jasně i souvisle, že jsem mohl dát spisu formu jakési románu podobné knihy a velmi mne potěšilo i překvapilo poznání, že jsem se cítil schopen této činnosti. (Padesát let, díl I., 1892-1895, s. III)*

Jedná se o rozsáhlé dílo (první dva díly, každý o 111 stranách A5 strojopisu, zbývající část je tvořená asi devítistý stranami rukopisu na papírech o velikosti 260 x 210 mm), bohužel nedokončené.

V první části, věnované době, kterou strávil jako obchodní příručí u Herrmanna Kafky, máme zachováno zajímavé svědectví o prostředí, z něhož vyšel *František - Franz Kafka*. Bašíkovy vzpomínky prozrazují, že v době psaní *Padesát let* neměl tušení o nějakém spisovateli Kafkovi, už proto jsou dost zajímavé, dávají nahlédnout do tehdejšího času očima zcela ne Kafkovými (kafkovskými), protože nevznikají kvůli Kafkovi, ale kvůli Bašíkovi, pro něhož byl Kafka jenom jedním z množství lidí, s nimiž se za oněch "padesát let" setkal.

G

* *Následujícího dne (15. září 1892) ráno vyběhl (František Bartík - *Padesát let* je psáno v erformě) z průchodu Sixtova domu v Celetné ulici již v dlouhých kalhotách koupených včera na cestě k domovu a rychle se ohlédl vlevo na věž Staroměstské radnice; hodiny tam ukazovaly za pět minut sedm. Oddychl si a pohlédl na druhou stranu ulice, na tabuli s velikou firmou Herrmann Kafka. U portálu se právě objevil muž s čepicí označenou písmenami H. K., sluha, jenž začal otevíratí obrovské skládací, dveřovité bednění. (s.3)*

* *Obchodník Kafka byl silný, klidný muž as pětáctiletý, vyšší postavy a Frantík nepocítil k němu žádné příchylnosti ani žádné nechuti, ale stal se mu sympatickým svým zakročením vůči drzému Robertovi. Poprvé v životě mezi cizími lidmi, neznalý přetvářky a dětsky naivní, byl prve raněn Robertovým výpadem a nyní, po jeho pokárání šefem se tázal sám sebe s podivením, jak je to možné a proč se podřízený zaměstnanec chová tak neomaleně k druhu v práci jen o nepatrný stupeň níže postavenému. (s.5)*

* *Vrátil se opět do skladu a v krámě zůstala zatím jen slečna. Za chvíli přišla také paní Kafková; byla též vyšší postavy, as stejného stáří, dost příjemné tváře. Zřejmě se s Kafkou dobře k sobě hodili a také spolu*

dobře vycházeli. Byt měli v druhém patře, nad obchodem, v témže domě. (s.6)

** Uviděl veliký sklep, jenž zaujímal tak velký prostor jako celý krám i s horním skladištěm dohromady, jehož klenba byla uprostřed podepřena mohutným sloupem. A opět všude kol dokola stěn i kolem sloupu zas samé regály od země až ke stropu, s velkými příhradami, také plnými zboží. (s.8)*

** A takové sklady byly v domě ještě dva, jeden menší v pozadí dvora a pak ještě jeden nahoře v bytě, ten zaujímal tři místnosti ze šestípokojového bytu Kafkových, kteří obývali se svými třemi dětmi a dvěma služebními zbyvajících tři pokoje a kuchyň. (s.9)*

** Nato nařídil (Herrmann Kafka) Gustavovi, aby s Frantíkem přinesli nějaké zboží ze skladu hořeniho. Vzali tedy koš a klíče a šli do druhého patra. Zakleпали na dveře bytu a otevřela jim kuchařka Máry. Z kuchyně vpravo byly dveře do skladiště. Gustav otevřel, vešli. Zase samé regály kolem všech stěn koldokola od země až ke stropu, všechny příhrady zase plné zboží. Vybrali potřebné věci, naložili do koše a odcházeli. V kuchyni dlela nyní i druhá žena, paní "kindsfrau" se dvěma holčičkami Kafkovými, pěti a sedmiletou. Holčičky si hrály na zemi, paní Anna žehlila a Máry se otáčela kolem plotny; vařila kávu, jak prozrazovala příjemná vůně; podívala se nyní s úsměvem na nového učně (Frantíka) a prohodila něco k Anně, která se zasmála. Frantík nezaslechl, co Máry řekla, ale všiml si, že je to vzhledná, as pětadvacetiletá žena pěkné postavy a příjemného obličej. Paní Anna byla mnohem starší, žlutá a jakási ustaraná. (s.10)*

** Za chvíli přišoural se k němu (Frantíkovi - Francovi) nesměle malý, asi desetiletý chlapec, kterého si také sotva všiml, když se odpoledne objevil v krámě u matky. Byl to Kafků synek, také Franc.*

Přistoupil k Frantíkovi a řekl: "Ty seš novej učedník, Franc, vid'? Já se taky jmenuju Franc." Frantík byl potěšen, že se mu naskytla příležitost s někým promluvit. Usmál se na hochu, který vyhlížel docela přátelsky a pustil se s ním do hovoru. Dověděl se, že chodí do německé školy, ovšem, Kafkovi, jako všichni židi, cítili se Němci, alespoň s nimi za všech okolností drželi a Čechy pohrdali, i když sami docela dobře česky mluvit dovedli. S hochem se tedy bavil tak, že aspoň trochu pozapomněl na svou únavu a po půl deváté ozval se z krámu hlas pana Kafky: "sperren - zavírat!" Všichni zanechali práce, pozhasínali jedno po druhém všechna světla a vyšli zadním vchodem do průjezdu. Do předu, na ulici, byl již dříve krám zabeđen Jánošem (sluhou). V průjezdu se zaměstnanci odporoučeli s přáním dobré noci manželům Kafkovým a rozešli se. (s.13)

(pokračování příště)

nesouvislosti

Tři taneční verze vizí & vice versa

Tančilo se na Tančírně, světla se míhala a epilepsie hrozila. Vlnění, vibrace, taneční kolaborace s fanatiky. Broučkové! Zpěvák skáče ze stolu na stůl, na člověka z člověka nutí vyloudit tón. Jste báječní! Jedna barva přepadává druhou, z potu na pot. Kladná nebo záporná energie?! (Šum svistu, Tančírna, Nový Jičín, 6. 12. 1994)

Tančilo se i v pekle. Sartre o tom věděl, možná taky nevěděl. Dialogy ustanou, hudba náhle prudce kmitá třemi postavami v rytmu ROCK'N'ROLLU a barvy reflektorů barví, postavy o tom ví, možná neví. Hlediště hledá smysl těchto vstupů a dialogy zatím klidně pokračují. A nad tím vším se možná vznáší "pekelná mocnost režisérie" a rehtá se tomu, jak se jí tak daří manipulovat s prokletými hřištníky, diváky a (co když i) se Sartrovým pojetím?! Jó, to zatím zase jen možná. (J. P. Sartre, S vyloučením veřejnosti, v nastudování Činoherního klubu, KD Vítkovice 17. 11. 94)

A tančil také Grošák, tančil vedle Sklenářství, tančil na klávesách, pořád a pak skočil před kapelu. Obdiv i smích, ale On to bere vážně, on je super klip live super hudební skupiny UNARCLUB!! To je jisté! (Kulturní večer, Hranice 2. 12. 1994)

MN

druhý svazek edice *Kamuflon*

knížka básničky

063423350

Ryba smrdí od hlavy

vydalo

Nakladatelství Kulturního sdružení Unarclub LS†D

Hviezdoslavova 18

753 01 Hranice

recenze

PRACKOU DO CIFERNÍKU

Některé dílo v době napsání zapadne a jiné zase nezapadne. A čímto, že některé zapadlé dílo po letech "vypadne" a teda nezapadne? Existencialistické a nebo třeba postmoderní prvky ve Vianově díle v

poválečných letech zapadly, a v šedesátých letech - znovu objeveny - vyvedly ho ze zapadnutí. Změna člověka je v poslední době rychlá.

Tu část literárního úsilí, která nepadla na romány, dramata, "patafyzické" ("patafyzikální") texty a publicistiku, věnoval Vian povídkám. Roku 1949 vydal svou první a poslední knihu povídek *Les fourmis - Mravenci*. Po čtyřiceti pěti letech vyšla v češtině a Češi dostali možnost doplnit si svět Vianových románů o jejich povídkové podhoubí.

Působí-li v románech některé "popisové odbočky" (jinak základní stavební kámen svěbytnosti Vianova stylu) "neorganicky", v případě povídek se o tom příliš mluvit nedá. Sevřenější tvar nutí autora k sevřenějšímu stylu a zároveň mu dává víc nahlédnout do literárních karet. Oproti *Rozruchu v Andénách* je řeč Vianových povídek disciplinovanější, ale neztrácí viditelný-čitelný požitek z využívání-nadužívání (slov...) lexikologických i logických možností jazyka. Při čtení dalších Vianových románů se zdá, že tento zájem o sdělující se ztrácí s rostoucím zájmem o sdělované. Vian *Mravenců* (krom titulní prózy, již se stal nedostížitým vzorem všech "podzemních" autorů) vypráví příběhy vyvěrající z pointy a příběh, jakkoli jej "narušuje", je základem a smyslem jeho povídek.

Klíčem se "struktuře" textů v *Mravencích* je filmové vidění skutečnosti (rozvíjené ovšem dál v rovině jazyka), filmový střih ovlivnil literaturu dvacátého století tak hluboce, že už si to ani moc neuvědomujeme. Film poprvé přináší možnost koláže - útržků vypovídajících "mimočodem" nějaký děj a to taky tříbí lidskou schopnost uvažovat - domýšlet, k vyprávění děje stačí už jen jeho útržek.

A pokud jde o černý humor, existuje styčná plocha, kde se setkávají Charms, Vian i Allen, první jako zachycovatel absurdna "totalitního" režimu, druhý "totalitních" aparátů ve společnosti a třetí jako membrána, rozechvívající se duněním společnosti, ovládané nepřehledným množstvím teoretiků, jako např. literárních.

G

• Boris Vian: *Mravenci*. Přeložili Jiří Pelán a Patrik Ouředník. Praha 1994. Nakladatelství Volvox Globator.

básně

Doktor & Dement NOVÁ POEZIE

Na nádraží

Na nádraží, na kolejích na pražcích, někdo jede, jakostánek s vatou. Vatová paní doma vatu robí. Neurobí si z ní sukni ani halenku, ale malou holčičku si z ní udělá. No a malá holčička, ta půjde ven si hrát. A tam

najde chlapečka a to bude kamarád. Postaví si z písku hrad a v něm budou bydlet a v něm budou skuhrat, krydlet a špidlet. V hradě bude komůrka, tam bude muchomůrka, muchomůrka zelená jak Jelena. Z ní oni si navaří všechno, co by snědli. No a až to snědí, budou hnědí.

Zimostráz

Zimostráz na zahradě kvete a v jeho dřevě se ukládá pravěký rituál lidstva. Když v létě odkvitne, tak v zimě se do něj zpívá a na podzim se z něj ozývá píseň Hů adidý Lala Hůhůhůhůadidý Lalala. Je to píseň, kterou do něj nazpíval ten, kdo jej poslední v létě utrhul.

Bylo ticho, v zahrádce zpívali kosi, kočky mňoukaly na střeše a poslední trhač chňapnul po zimostrázu svou neumytou rukou.

Byl to němý člověk a zimostráz zaznamenal jen píseň kosy. Kosy, co tiše zpívá si cosi a ocelovým svým hřbetem podtíná trávutukvěten. Tu červen, tu březen, tu podzim se blíží a zimostráz píseň vydal tichou v díži. Slyšel děvečku v maštali s koníčkem povídat, hnoja kydal. A co ty na to povíš, když tebe vsune do díž. Tam v díž ten se nepodívá, tam starý slepýš, hluchýš, bubíš jen z ní jak písniš kdybys sám sebe proplíš. Když přetrhneš hlemýžd', on ve dvou se změní a se zlou ty se potážeš. Já přibublal na pláži. V pláži piskových zrněk je tolik, že zimostrázích bobulek na nich nevidět sedá.

Na pláži sedí alkoholik a tam svůj píseň dohromady procidá, zelený jak alkohol, zelený jak protipol auauau. Ua Popov, Oleg Popov - komik. Vychází na obzoru jako astronomik.

V noci v třináctém století

Piko sřfrflá moju bup a v tvój krup máš tlustý ňmup. Stvolem prošel jeho mnich, ten co našel v nich všechny otazník toho, co chtěl vědět v noci v třináctém století. Na zámku něco chrabotí, v tiché díře myš se koutí. Dívá se na Marii, ta sedí za stolem, něco v ruce ma. Je to kronika. Kronika lidstva a jejího voveličenstva. Veličenstvo v ni se usmiva, s doutníkem v hubě je, sebe umyva a zpiva si a kleje. Dojajmifasolasido. Peklo, a trošku jakoby změklo.

V měkke kaši Budulinek vaří, braši s nim už jedi - hospodaři. Kaše roste jako klišťe. Slyší to Veličenstvo v telefonním aparatu. Z něj ono vykoukne do tebe ono koukne. Odposlechu slabeho dratu všechno napiše - umysl prokoukne. Na tom všechno zaleži. Jestli se to podaří. Jesli ne všechno to vybuchne. A když zhyne, manželka nevybuchne, ale jenom ona dostane svůj podíl na velkých věcech kolem nás. Veličenstvo na pasu sedí trunem, v ruce drží co ono ma? Prezident Truman! Jeho fotku vystavili, Veličenstvu ukazali, Veličenstvo zavistive, zavidi mu černe vlasy, bile vlasy, zlte vlasy. Z číše pije měkkou vodu, ve vodě pla rybka mala. Rybka říka: Ja sem zlata, přani ja ti trochu dam. Přani trochu

z čilé rady a tak trochu kavrda. Z kavrdy ať trumen stane, ja zas budu panovat. Jak jsem panoval i dosud, budu tady kralovat.

- Básně Grošáka a Králíčka vznikly 11. června 1994.

povídka

Zpěvák hrabě Grošák von Gulina ŠLAMASTIKA

Hluk se šíří kusy bahna bušícími o blatníky. Nepravidelné stříkance z kaluží a hlíny se zakusují do hrubého vojenského plátna, oblečení ztvrdlé bahnem. Namáhající se motory a vibrace lechtají kopcovité panoráma.

Oberhauptmannführer *Italiči* si posune čepici víc do čela a nezávisle na tom přidá plyn, jelikož jeho motorka je v čele kolony, musí zrychlit i ostatní. Spolujezdci v sajdkách kontrolují střelivo. Úúú. Nenasnídaný Hauptmannführer *Budžicu* si přívívnul. Výprava.

Hauptmannführer *Chalnik* obrací vlastní vnitřní zrak na rub hlavy. Na opuštěném nástupišti daleko Blessen-Chrechenu spatřuje výpravčího, co dal znamení k zastávce vlaku. Je to širokodaleko jediný člověk. Už kola z kovu dorazila. Všude navátý sníh, zima je, že výpravčího zebe v ruce plácačka. Dveře vlaku otevřené, kterými do povlaku zmrzlých krulek na betonu vystupuje z morku vlaku skupina Sibiřanů, v letních svrščích. Ovšem. Samozřejmě. Mrznou, rozhlédnutí dá jim zprávu. Nic než koleje, ani strom v téhle planině. Ohlédnou se, vlak mizí, z okna na ně mává nádraží, průvodčí i nástupišť. Odjeli. Je šest Sibiřanů a jeden z nich je Hauptmannführer *Chalnik*.

Vrací se mu vědomí, plácnutí a skvrna z bahna na okulárech rozepíná drápky po celém sklu. *Chalnik* setře bahno hřbetem ruky. V rukavici. Pohnul přitom nešikovně okem. Vyjíždí z dráhy polní cesty. Řev motorky překousne napuchlinu vyvýšeniny podél polní cesty. Ve vzepjetí kovové kosti stroje posunují *Chalnika* i jeho spolujezdce dál pryč. Dál pryč.

Naštěstí, všechno se rychle vyřeší. Spolujezdec položí *Chalnikovi* ruku na rameno. Tíše. *Chalnik* se ohlédne. Hlavou mu, zelenou travou, kličkuje *Betty*. Smysl zraku v něm, tu náhle, zpod její sukně rozvalí křídla. Prásk skrz zadek očí. V ohlédnutí vidí spolujezdce, za ním v bahnitých dásních kolonu vojáků. Rychle stáčí a vplouvá. Ostatní se pochichtávají, *Italiči* si ničeho nevšimnul.

Jako telegrafistovy prsty pohupuje se *Italiči* v sedle. Klidná cesta. Lodička úsměvu mu pluje po tváři. Dosud ani jedna vražda a *Bůh* je blízko. Každý večer na sebe čekáme. Červík hladu v žaludku souknul za kručení. Až se chudák *Italiči* otřásl.

-*Jak je to ještě daleko, pane oberhauptmannführere?* zahuláčí *Budžicu*. Vzduch, jenž rozrážejí, mu bere nepozorovaně helmu. Zakrouží za

kolonou, rozprskne se o kámen jako skořápka. *Italiči* otázku zaslechne, ale neúplně, tak nějak divně. Myslí si: ptá se, pozoruje nás? Proč se na to ptá? To se mně nezdá, že by nás *Hadimor* pozoroval.

-Už toho nech! štúchne do *Budžicu* kamarád, *-to nižádná sranda je, tahať si z velitele*. To je osud a jména, zdá se *Italičimu*. *Budžicu* se nervózně rozhlíží, kterak se z toho vykrútít.

-Toť je řák pták! zahlaholí a ukáže na probíhající strom. Všichni se ohlédnou. Nehumor.

Budžicu projede prstem po brzdě, přes rukavici necítí chládek, cítí splávek. V řece jak cuká. Skrz nátěr modří zelená hustá louka. Děda volá:

-Tak, že už bysme do toho kouslí kosou? a ukazuje na metrové klasy.

-Tož no jo! zavrčí vnuk a plácne dlaní o talíř vodní hladiny. Splávek i s celou udicí zprůhlední. *Budžicu* si stoupne za kosu a obilnina padá podetnutá. Rozkrývá v dlouhých řadách pichlavé pole. Chtěl by dělat v továrně, slévače. Jako opravdický dřič.

Kruhy vod, kaluží, kola se na hřidelích pod vojáky točí. Vojáci zastavují na *Italičiho* povel, jak mávnul rukou. Zastavují na placu před hospodou.

-Půjdem dovnitř, najíst se. Venku koně ržou, pozorují přízemní strategii budůvky. Uvnitř je prázdkno. *Italiči* zavolá, že si dají něco k jídlu, nikdo se neozve. Hoši čekají.

Chalnik odcupitá na záchod. Zůstává za ním bahenní stopa, čtverečky vzorku na botách. Místnůstka vykachličkovaná, schoulí se do rohu. Vylézá z malinké skříně v dětském nábytku. *Betty* si před zrcadlem češe vlasy, od hlavy po ramena, po polovici zad. Ďolíčky hýždí rozkmitávají petrolejkovou oranžádu. Je už za jejími zády, chce jí dlaň položit na břicho. Trnou mu žíly v pažích. *Betty* odchází do prostoru s borůvkami, jahodami v mlázi. Nic zvláštního nezpozorovala. *Chalnik* se proměnil v kopretinu do vázy. Už zvoní podvečer. Klekání. *Betty* se vrací a hází ubrousek přes vázu. Zašeptá a do tmy pokoje zpod něj vyvádí oberhauptmannführera *Italičiho*. Líbá ho na krk jemnou linií rtů. *Italiči* poplašen, vylekaně rozhlédne se.

Chlapci zpívají, zalepují hlad. Tak to je. Objevuje se hostinský, tichnou a hlásí svá přání. Je v podivném hábitu. Dalšími příchozími jsou sedláci z pole. Vidle opírají o dřevěné obložení.

-Tož a příště zas s dráby vymetem! zvolá největší ze sedláků, ještě cítí tu bouli na hlavě. Z hrotu něčích vidlí ukapává barva. *-S robotou si na nás nepřidou!* dodá sedlák polohlasem. Všichni se na něj dívají. Vojáci nikoho vidět nechtějí.

-Přijíždí pan hrabě! zaječí hostinského žena při pohledu z okna. *Italiči* má sucho v krku, vyhlédne ven, blíží se kočár s hektickým čtyřspřežím.

Budžicu unaveně usíná, ostatní na to kašlou. Doslova. Myslí, že cesta se jim valí pod nohama. Odplývá skrz výfuky do odpoledne. Je dlouhé jako tato noc, kterou tato noc bezesporu je.

© Grošákova povídka vznikla v listopadu 1993.

báseň

Hraboh Bohra *Panely*

*Po zdi panelového domu
teče slza z 3. patra
Slzička - notička
Ve stropě z panelu
zbyl hlas Marie
zpívá tu občas
zemřelá.
Babička - žehlička.*

náš úděl

Ti kluci z ASPSU nejsou zlí, jenom to všechno berou trochu jinak než já s Grošákem. Jenže mě dneska nějak bolí hlava. A vůbec, není mi nějak dobře. Teď mě zrovna píchlo v zádech. Pálí mě žáha, všechno se se mnou točí. Ke všemu jsem v depresi. A Grošák je pořád svěží a čilej, no jo, kůň je kůň. Taky ho hřeje láska. Ale chtěl jsem říct, že když někdo někam napíše tak skvěle vtipnej rým jako "ASPSU / je banda hajzlů" a někdo jinej to potom nepochopí a bere to jako urážku a chce se tomu prvnímu za to pomstít, tak s ním není něco v pořádku. Ten někdo pak může tomu někomu moc ublížit. A proto na vás všechny apeluji: Než se rozhodnout unáhleně, je lepší jít na procházku do lesa a všechno důkladně promyslet.

Pecivál

povídka

Petr Marek & Jiří Nezhyba **TŘETÍ DEN**

Hodiny na věži místního hostince právě odbíjely půlnoc. Byla to taková půlnoc, jak to v nejtužších mrazech na Sibiři chodí.

Věžňové z blízké vesnice na návsi, jako každý večer, sledovali půlnoční mši, potom oslavili opětovný příjezd Velitele slavnostním průvodem. Po průvodu se všichni vrátili do svých cel a já jsem zůstal na

své samotce úplně sám a mohl jsem přemýšlet o tom, co se vše stalo před těmi dvanácti lety a proč tu vlastně jsem. Proč se dívám do hvězdné oblohy skrze zamřížované okno.

Nikdo z nás tu nebyl dobrovolně, ale všichni jsme cítili určitou křivdu z toho, že tady vlastně jsme. Nevěřili jsme tomu, že člověka mohou jen tak zavřít. Ale oni mohou. Což jsme si dříve nepřipouštěli. Ano, někomu z nás se možná mohlo zdát, že sám přijde, pozná tady podmínky a půjde zpátky, jenže cesty zpátky odsud nebylo.

Všechno to začalo, jak už jsem řekl, před dvanácti lety. Byla opět noc plná hvězd a nebyli jsme zde, ani za polárním kruhem. Seděli jsme na stráni za chatrčí starce Větroše a pozorovali oblohu. Obloha byla modravá, a mně ani jí se nezdálo, že by se něco tak strašného mohlo ten den přihodit.

Jak jsme tak seděli, pozorovali oblohu, vůbec nás nenapadlo, že za dvanáct let se znovu, ano, znovu setkáme zrovna na tomto místě, ve věznicí.

Když má člověk tři dny před popravou, má možnost přemýšlet o všem, co v životě udělal a dojde k nečekaným závěrům. Člověku se opět vybaví celý jeho život, s jeho stinnými, ale určitě i pěknými stránkami. Člověk potom pozná, pozná sám sebe. Když člověk přemýšlí, napadnou ho různé myšlenky a má možnost poznat nejen sám sebe, ale i ostatní okolnosti a to, co je mezi nebem a zemí. vraťme se ovšem nyní zpátky do minulosti.

Bylo to večer. Foukal krutý vítr, ale byl teplý. Teplý vlahý vítr, který vál od moře mezi skalisky, která se majestátně tyčila mezi vlnami. Večery u moře bývají rozporuplné. Ale nám se líbilo pozorovat oblohu, sledovat vlny, jak narážejí na pobřeží a dívat se do mohutné skály, již od mala jsme všichni milovali a rádi jsme si ji jako kluci prolézali, objevovali nové malé jeskyně.

Taky jednou. Přišli jsme a vidíme, že v naší jeskyni někdo byl, říkáme si, to není možné, místo k ní, přístup k ní jsme znali pouze my dva, ale nepřikládali jsme tomu žádnou důležitost. Ale jak jsme tam před těmi dvanácti lety seděli a pozorovali oblohu, uviděli jsme na obloze spoustu různých mraků, které se přeskupovaly a vytvářely dojem, že se blíží něco, o čem jsme sami nevěděli, co to má být. V následujících letech jsme to poznali a proto jsme skončili tak, jak jsme skončili.

Vlny narážely na skálu a naše pohledy byly upřené na oblohu, která se jasně třpytila a věštila, co bude dál. Když jsme se zahleděli dál po moři, zahlédli jsme v dálce malé světlo, snad to byl maják na nedalekém ostrově. Ale maják to nebyl. Bylo to světlo o strašně velké intenzitě, zajímalo nás, jak se tam mohlo objevit, protože stále stálo na místě a ani trochu se nepohlo. Bylo jako velký sálající plamen, který se zarýval do očí, stejně jako do srdcí a do duše, všichni jsme v tu ránu ztuhli a

nevěděli, co máme říct. Naše chování začalo být poněkud jiné a už jsme se tolik nemohli věnovat pozorování oblohy.

Zašli jsme zpátky do chalupy a řekli jsme si, že nejlepší bude, když se na všechno pěkně vyspíme.

Ve městě se rozléta zpráva, něco se blíží, něco hrozného se blíží, a my jsme věděli, znali jsme spojitost s onou září, kterou jsme viděli na obloze. A nikdo nevěděl, co vlastně se to blíží, ale všichni jsme viděli, že to bude zkáza, zkáza pro naše malé městečko na pobřeží velkého moře. Ano, všichni to věděli, ale nic jsme proti tomu nemohli udělat. Nikdo nebyl schopen zabránit tomu, co se stalo. Nikdo...

Po třech dnech, když zkáza se stále přibližovala a napětí mezi lidmi stouvalo, přišel On.

Byl oblečen v tmavém černém kabátě a měl hnědé holínky, které mu sahaly skoro až nad kolena. Všichni jsme nejdřív mysleli, že je rybář, ale on rybářem nebyl. Byl to onen tajemný host, který v naší vesnici strávil skoro dvanáct let, dvanáct dlouhých roků, plných bídy, tmy a ponižování. Ten muž vypadal velmi mladě, ale mladý nebyl. Z jeho zkušeností, nebo..., nedá se říct zkušeností, ale z toho pocitu, že když on přišel do města, zavládl mezi lidmi až nečekaně podivný klid, nikdo si to nedovedl vysvětlit, proč najednou taková pohoda.

V jeskyni poblíž moře se konaly obřady na pomoc bohům. Čekali jsme, že bohové vyslyší naše prosby a pomohou nám od zlých věcí, které se ve městě dějí. Vše bylo marné a tak mezi lidmi zavládl už jen přístup k věci, všichni rezignovali, leželi na svých postelích, kouřili doutníky a dívali se na televizi. Ale vždy, když přišel On, nálada se zlepšila, ale bylo to jen klamné zdání, ve skutečnosti to byl on, který do celého města rozlil onu trpkou číši, číši strachu a úzkosti. Číši, která byla plná hořkosti, a my z ní museli pít až do dna, do dna jsme museli pít. Nikdo nechtěl, ale všichni museli. A nikdo vlastně nevěděl, proč to dělá, vždyť všichni vše činili naprosto dobrovolně. Naše město bylo tímto vyhlášené. Bylo to malé městečko, proto se v něm všichni lidé navzájem znali a pomáhali si. Ano, bylo to před dvanácti lety.

Ale pak se tam objevila Anna, ta krásná pohledná mladá okouzující nádherná dívka. A vše jakoby se dostalo do starých kolejí a po tajemném hostovi, jakoby se slehla zem. Skryl se a stáhl se do ústraní. Jednou jsme přečetli v denním tisku, že byl spatřen na břehu moře, jak vstupuje do vln.

Kde se dívka objevila, tam všichni muži stáli, a s úctou, s údivem na ni hleděli, vypadali, jakoby by byli slepí. Jakoby slepí byli, ale přitom oni velice dobře věděli, na koho se dívají, věděli, že tato mladá dívka vrátila, vrátila nám to, co nám tak dlouhou dobu scházelo. Ale nemohli si nevšimnout krutých rysů v jejím obličejí, ano, nebylo to jen tak samo

sebou a ta dívka nepřišla do města náhodou, s jejím příchodem se mnohé změnilo a bylo jiné.

V té době se v chrámových lodích kostela začal pohybovat tajemný stín muže v plášti. Při mších, když kněz žehnal nově narozeným dětem, ploužil se mezi lavicemi a budil hrůzu v řadách věřících, každý viděl jeho stín, ale já ne. Nedovedl jsem si to vysvětlit, všichni se divili a říkali:

-Vždyť ten kdo tu chodí a nahání strach, plouží se pomalými kroky po celém chrámu.

Říkal jsem jim:

-Vždyť já nejsem slepý, vidím jako vy tady všichni a nechci nějak vám tady lhát, já jsem ten stín neviděl a nikdo mě nepřesvědčil o jeho existenci. Jestli se tam doopravdy objevil, pak to byl určitě něčeho důkaz. Ale čeho? To vám dnes již nikdo nepoví.

(pokračování příště)

- První část povídky *Třetí den* z 5. srpna 1990.

grošákovo oko _____

A s novým školním rokem přišel také podzim...

Jakmile se začne vítr prohánět po strništích, je to předzvěst nadcházejícího podzimu. Na drátech elektrického vedení začínají posedávat houfy vlaštovek, v korunách stromů štěbetají hejna hašteřivých špačků, kteří se rovněž začínají loučit s naší přírodou a připravují se na cestu do teplých krajín. Ani čápy už nevidíme na komínech, v létě spokojeně sedávali ve svých hnízdech a vychovávali své děti, ale teď? Už také odletěli. A tak i čapí hnízdo na komíně u Karnoly již osiřelo a zeje prázdnotou. V korunách stromů je místy stále ještě zeleň, ale většinou převládá bohatá paleta barev. Listy se loučí se svými větvemi a vytváří na lesních chodníčcích hebký koberec. Zvířátkům se už přestává líbit jejich obnošený šat a mění jej za nový, teplejší kožíšek. I příroda se začíná pomalu chystat k zimnímu odpočinku - to už se blíží konec roku. A celý koloběh přírody s ročními obdobími začíná zase znovu.

R. D.

- Převzato z časopisu SSM gymnázium Hranice *Krystal*, (19)89 / 90, č. 1, s. 2.

■ *Maštal* ■ *Grošákovy chytré noviny* ■ číslo 2 ■ prosinec 1994 ■
 Šéfredaktor: Zpěvák hrabě Grošák von Gulina ■ Redakce: Katy Malenovská & DJ Pecivál ■ Adresa redakce: Opava SU ČL 2 & Hranice Hvězdostavova 18 ■ Vydává Nakladatelství Kulturního sdružení Unarclub LS†D ■ Sazba: Grošák ■ © Grošákeum, 1994 ■